

DEDE KORKUT

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 37 • Ağustos/August 2025

www.dedekorkutdergisi.com

DOI: <http://dx.doi.org/10.25068/dedekorkut668>

Araştırma Makalesi/ Research Article

Okul Öncesi Çocukların E-Kitap Deneyimlerinin İncelenmesi

Examining Preschool Children's E-Book Experiences

Öz

İçinde bulunduğumuz dönemde teknoloji, çocuklara; öğrenme, oynama ve keşfetme için birçok olanak ve seçenek sunmaktadır. Teknolojik ilerlemelere paralel olarak da, çocuk edebiyatı ürünleri sesli masallara, e-kitaplara dönüştürülmektedir. Böylece e-kitaplar da, çocuk edebiyatı dünyasında basılı kitapların yanında hızla yerini almaktadır. Bu çalışmada amaç, sayıları teknolojik ilerlemelere paralel olarak artan e-kitapların, okul öncesi çocukların dünyasındaki yerini, onların konuyla ilgili tercihlerini, duygu ve düşüncelerini ortaya koymak ve konuyu gelişimsel olarak değerlendirmektir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim, veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Çalışma, bir bağımsız anaokulunda eğitim öğretime devam eden öğrencilerden, 4-5 yaş grubundaki 52 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, görüşülen çocukların %42'sinin e-kitabın ne olduğunu bildiği ve dinleme / okuma deneyimine sahip olduğu; çocukların tamamına yakınının hem tek başına, hem de yetişkinle birlikte e-kitap okuma / dinleme sürecinde olumlu duygular hissettiği belirlenmiştir. Sonuç olarak; özellikle çocukların henüz okuma yazma bilmediği okul öncesi dönem için e-kitapların, teknoloji kullanımının ve ekran başında geçirilecek zamanın verimli bir örneği olarak değerlendirilebileceği; çocuklara her iki kitap türünün kazanımlarından yararlanmayı sağlayan bir deneyim sunmanın; gelişimsel olarak yararlı bir yaklaşım olabileceği düşünülmektedir. Böylece zenginleştirilmiş bir okuma deneyimi sayesinde çocuklara kitaplarla bağ kurma ve okuma becerilerini geliştirme fırsatı sunulabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, E-kitap, Çocuk Edebiyatı.

Abstract

In the current period, technology offers children many opportunities and options for learning, playing and exploring. In parallel with technological advances, children's literature products are also being transformed into audio tales and e-books. Thus, e-books are rapidly taking their place in the world of children's literature alongside printed books. The aim of this study is to reveal the place of e-books in the world of preschool children, their preferences, feelings and thoughts on the subject and to evaluate the subject developmentally. In the research, phenomenology, one of the qualitative research designs, and semi-structured interviews were used to collect data. The research was conducted with 52 students in the 4-5 age group who continue their education in an independent kindergarten. As a result of the research, it was determined that 42% of the children interviewed knew what an e-book was and had experience listening to/reading it; almost all of the children felt positive emotions during the process of reading/listening to an e-book, both alone and with an adult. As a result; It is thought that e-books can be considered as an efficient example of technology use and screen time, especially for the preschool period when children do not yet know how to read and write; and that providing children with an experience that allows them to benefit from the gains of both types of books can be a developmentally beneficial approach. Thus, children can be offered the opportunity to connect with books and develop their reading skills through an enriched reading experience.

Keywords: Pre School, E-book, Child Literature.

**Aslı KIRMAN
COŞKUN***

Sorumlu Yazar Corresponding Author

* Dr. Öğr. Üyesi
Pamukkale Üniversitesi, Denizli/Türkiye
E-mail: asli-kirman@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-5092-9809

Makale Geçmişi Article History

Geliş Tarihi: 28.06.2025
Kabul Tarihi: 23.08.2025
E-yayın Tarihi: 31.08.2025

Atıf / Citation:

KIRMAN COŞKUN, A. (2025). Okul Öncesi Çocukların E-Kitap Deneyimlerinin İncelenmesi . *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, (37), s. 36-51.

Giriş

Çocukların doğuştan itibaren kitaplarla bağ kurması ve erken dönemde okuma alışkanlığı edinmesi, gelişimsel olarak çocuğun tüm yaşamını destekleyen önemli bir kazanımdır. Aynı şekilde okul öncesi dönem de çocuğun yaşamında daha sonraki dönemler üzerinde etkisi olan önemli ve hassas bir süreçtir.

Okul öncesi dönemde çocuğa sunulan olumlu yaşam deneyimleri, gelişimini destekleyen materyaller ve uyaran bakımından zenginleştirilmiş çevre, çocukların gelişimini destekleyen unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde, çocuk kültürünün önemli öğeleri olan çocuk edebiyatı ürünleri ise, uyaran açısından zengin çevrenin temel unsurları arasında önemli bir yere sahiptir. Çocuk kitapları, çocuğun okurken zevk almasına, hayal dünyasının ve yaratıcılığının gelişmesine, eğlenirken öğrenmesine, dil gelişimine ve kitabın yaşamdaki önemini kavramasına ve kitaplarla bağ kurmasına yardımcı olmalıdır (Yükçü vd.,2019).

İçinde bulunduğumuz dönemde teknoloji, çocuklara; öğrenme, oynama ve keşfetme için birçok olanak ve seçenek sunmaktadır (Linebarger & Piotrowski, 2009). Teknolojik ilerlemelere paralel olarak, çocuk edebiyatı ürünleri de dijital yöntemler kullanılarak, sesli masallara, e-kitaplara dönüştürülmektedir (Taşdelen, 2012). Böylece, e-kitaplar da çocuk edebiyatı dünyasında, basılı kitapların yanında hızla yerini almaktadır. En basit tanımıyla, “elektronik ortamda yayınlanan ve kağıda basılmamış kitap” olarak tanımlanan e-kitaplar: “Basılı kitapların dijital ortama aktarılmasıyla ya da tamamen dijital ortamlarda oluşturulan, mobil cihaz veya bilgisayarla görüntülenebilen, çoklu ortam özelliği içeren (animasyon, görüntü, ses, grafik, vb.) dijital yayınlardır”. E-kitapların, çocuk kitaplarına dair standartları hangi ölçüde sağladığı, olumlu ve olumsuz yönleri, çocuğun gelişimi üzerinde nasıl bir etkiye sahip olabileceği konusu ise bilim dünyasında henüz açıklığa kavuşmuş bir konu değildir (Bilgin & Arıcı, 2021; Cambridge Sözlüğü, 2018; Yıldız-Taşdemir & Ata-Doğan, 2023).

E-kitapların olumlu özelliklerine değinilen kaynaklarda, okul öncesi çocukların dil gelişimi, erken okuryazarlık becerileri ve öğrenme becerilerinin gelişimini destekleyen önemli araçlar arasında yer aldığı bildirilmektedir. Etkileşim açısından avantajlar sunabilen e-kitaplar, çocukların hikayeleri daha iyi anlamalarına ve hayal güçlerini kullanmalarına yardımcı olabilir. Sesin tonu, vurgu ve ritim gibi unsurlar sayesinde çocukların dil öğrenimini destekler. İnteraktif bileşenlerle çocukların dikkatini çeker ve okuma eylemine aktif olarak katılmasını sağlar. Animasyonlar, görüntüler, ses karakterleri ve dokunmatik özellikler sayesinde çocukların öğrenme sürecini daha canlı ve eğlenceli hale getirebilir. Bu özellikler, çocukların hikâye içeriğini ve kelime dağarcığını genişletmesine, dinleme, konuşma, anlatım becerilerinin gelişmesine, okuma motivasyonlarını desteklemesine, öyküyü anlama yeteneklerinin gelişimine ve bağımsız öğrenmelerine olanak sağlar. Çocuklar, dokunmatik ekranlar aracılığıyla hikâyeye aktif olarak katılabilir ve kelime anlamlarını görsellerle daha kolay eşleştirebilir. Ayrıca sesli yönlendirmeler ve yazılı metinlerin vurgulanması, okuma öncesi çocukların harf- ses ilişkilerini anlamalarına, erken okuryazarlık becerilerinin gelişimine yardımcı olabilir. Özellikle sesli yönlendirmeler ve etkileşimli aktiviteler, ebeveyn desteği olmadan da çocukların kitapları ile etkileşime girmelerine olanak sağlar. Erken çocukluk döneminde, ev ortamında çocukların erken okuryazarlık becerilerinin gelişiminin desteklenmesi Bronfenbrenner’in (1979) ekolojik modeline dayanan, çocukların gelişimini destekleyen önemli bir konudur. Diğer yandan kitaplar

yoluyla erken yaşta teknolojiyle tanışan çocukların, dijital okuryazarlık yeteneklerini geliştirme fırsatı bulması da e-kitapların gelişimi destekleyen yönleri arasında yer almaktadır (Neumann, 2014; Takacs vd., 2015) S  n  chal & LeFevre, 2002; Bus vd., 2015; Korat, 2010; Neumann, 2016; Tanrıverdi, 2021; Akyüz, 2023; Horowitz vd.,2017; I  t  n vd., 2020).

E-kitapların, yukarıda aktratılan olumlu yönlerini destekleyen araştırma bulguları da mevcuttur. Örneğin; 5-6 ya   çocuklarla yapılan bir çalışmada, teknolojiyle desteklenen etkileşimli kitap okuma etkinliklerinin, çocukların; kendini kontrol etme, uyum sağlama, iletişim kurma gibi sosyal becerilerini geliştirme konusunda olumlu etkiler gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu da e-kitapların eğlenceli zaman geçirmenin yanında, eğitim-  ğretim aracı olarak da kullanılabileceğini göstermektedir (  mal & Çetingöz, 2024). Aynı yaş grubu çocuklarla yapılan, çocukların kitap etkileşim tasarımına verdikleri tepkilerin incelendiği bir başka araştırmada, çocukların hareketli ve dokunsal etkileşim öğeleri içeren kitaplara daha fazla ilgi duyduğu, duygusal tepkilerinin olumlu yönde etkilendiği ve okuma etkinliği ile geçirdikleri sürenin uzadığı bulunmuştur (Wang, 2020). Okul   ncesi çocukların e-kitaplara ilgisinin incelendiği farklı bir araştırma da, çocukların e-kitapları tercih etme eğiliminde olduğunı göstermiştir (Lauricella vd., 2014). Okul   ncesi çocuklarla yapılan, randomize kontrollü çalışmaların analiz edildiği bir analitik derleme çalışmasında, etkileşimli e-kitapların çocukların fonolojik farkındalık ve kelime dağarcığı gelişimini desteklediği; animasyon, sesli anlatım ve etkileşimli öğeler içermesi durumunda da çocukların öğrenme süreçlerini desteklediği ve öğrenme motivasyonunu arttırdığı belirtilmektedir (L  pez-Escribano vd., 2021). Benzer şekilde başka çalışmalarda da etkileşimli e-kitapların, çocukların dil gelişimini ve özellikle kelime öğrenimi ve ifade edici dili yani konuşma becerilerini olumlu etkilediği bulunmuştur (Bus vd., 2015; Nagelhout,2023).

Erişilebilirlik ve taşınabilirlik açısından da e-kitaplar, çok sayıda kitaba tek bir cihazdan erişme olanağı sunabilme avantajına sahiptir. Göreceli olmakla birlikte; günümüzde internet ve akıllı telefonlara ulaşmanın, birçok aile için kolay olduğu fikrinden yola çıkan kaynaklarda, e-kitapların çocukların kitaplara ulaşmasıyla ilgili sosyo-ekonomik düzey engelini/farklılığını kısmen azalttığı savunulmaktadır. Görme engeli veya öğrenme g    l     gibi özel durumu olan çocuklar için de özelleştirilmiş yazı tipleri, sesli okuma ve vurgulama gibi ek özellikler sunabilme avantajları vardır (Bus vd., 2015; Neumann, 2016; Bilgin & Arıcı, 2021). Çocuklarda henüz okuma becerisinin gelişmediği okul öncesi dönemde, ailenin çocukla birebir etkileşimli kitap okuyabileceği zamanların dışında da, çocuğa kitapla zaman geçirebileceği diğer bir seçenek sunması en elverişli yönleri arasında düşünülmektedir. Buradaki koşul, kitap seçimi ve okuma sürecinin takibinin yetişkin bilgisinde olmasıdır (Bilgin & Arıcı, 2021; Yasacı, 2019). Bu bağlamda e-kitaplar, farklı yaş gruplarından çocuklara göre hazırlanmakla birlikte, özellikle 0-6 ya   çocuklara yönelik tasarlanan etkileşimli uygulamaların sayısı daha fazladır (Pektaş, 2018).

Gelişimi destekleyen bu özelliklerle birlikte, bazı kaynaklarda ise; e-kitaplarda, hareketli görseller ve sesin farklı özelliklerde yoğun kullanımı, ekran, tu  lar vb. gibi hikâye dışı öğelerin bazı çocuklarda dikkat ve odaklanma ile ilgili zorlanmaya neden olabileceği bildirilmektedir (Bus vd., 2015; Neumann, 2016; AAP, 2016). Araştırmalar, özellikle erken çocukluk döneminde, çocukların animasyon içeren e-kitapları

kullanırken; fazlaca karşılaştıkları dış uyaranların, çocukların dikkatini dağıtıp, hikâyeyi anlayabilmeyi zorlaştıracaklarını göstermektedir (Takacs vd., 2015). Özellikle, hikayeyle doğrudan ilişkisi olmayan animasyonların çokluğu hem ana temadan uzaklaşma hem de sürenin uzaması açısından çocukların dikkatini dağıtarak hikâyeye odaklanmalarını zorlaştırabilir (Moody vd., 2010). Okul öncesi çocuklarla yapılan bir çalışmada da e-kitapların dikkat dağıtıcı öğeler içermesi durumunda, çocukların hikâyeyi anlama durumlarını olumsuz etkilediği belirtilmiştir (Lauricella vd., 2014). 5 yaş çocuklarla yapılan başka bir çalışmada da e-kitaplarla, geleneksel okuma yöntemi karşılaştırıldığında; çocukların masalı anlaması, öğrenmesi, masal öncesi, sırası ve sonrasında masalla ilgili sorulan soruları cevaplama oranı açısından, basılı kitapların istatistiksel olarak anlamlı farkla üstünlüğüne değinilmektedir (Kirişçigil, 2012). Bu pencereden bakıldığında basılı kitapların; odaklanma, hikâyenin daha kolay anlaşılması ve olay örgüsünü takip etme konularında daha az zorlayıcı olabileceği görülmektedir (Zucker vd., 2009). Ayrıca e-kitaplarda uzun süre ekran maruziyeti, bazı fiziksel sağlık problemlerine (baş ağrısı, göz bozuklukları vb.) neden olabilmektedir (Bus vd., 2015; Neumann, 2016; Anameriç & Rukanc).

Ulaşılabilirlik açısından, e-kitapların dezavantajlı yönlerine değinen kaynaklarda ise; bu kitapların en büyük olumsuz özelliğinin yalnızca elektronik ortamda kullanılabilmesi olduğuna da dikkat çekilmektedir. Okuma serüveninin sona erdirilme süresinin, çocuğun ilgisine değil, cihazın şarjına bağlı olması, basılı kitapların çocuklara sunduğu; çocuğun kitabın sayfalarını çevirirken hissettiği keşif, heyecan, merak duyguları ve çocukların kitaplarla bağ kurması konularında e-kitapların yeterince destekleyici olup olamaması da tartışmalı bir özellik olarak ele alınmaktadır (Bilgin & Arıcı 2021).

Bu veriler: “E-kitaplar, çocuklar için ekran başında geçirilen zamanın verimli bir şekli olabilir mi; yoksa bilinçsiz ve uzun süreli ekran maruziyetinin zararlı etkileri ön planda mı düşünülmelidir?” sorusunu akla getirmektedir. Konuyla ilgili olarak; her ikisinin aynı kategoride olmadığını, dijital okumanın geleneksel ekran süresi kavramından farklı değerlendirilmesi, eğitici öğretici içerikler sunan araçlar olarak görülmesi gerektiğini aktaran kaynaklar da mevcuttur (Kucirkova, 2024).

Sonuç olarak, literatür bilgisi göstermektedir ki; her iki kitap türünün çocukların gelişimine ve erken okur yazarlık becerilerinin kazanılmasına farklı katkıları olabilmektedir. Bu da çocuklara her iki kitap türünün kazanımlarından yararlanmayı sağlayan bir deneyim sunmanın; çocuğun hem geleneksel okuma alışkanlığı kazanmasını hem de dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmesini sağlamanın, gelişimsel olarak yararlı bir yaklaşım olabileceğini göstermektedir (Bus vd., 2015; Neumann, 2016). Günümüz bilişim çağında dijital ekran, çocukların dünyasında farklı amaçlarla bir şekilde var olmaktadır. Bu tabloda, özellikle çocukların henüz okuma yazma bilmediği okul öncesi dönem için e-kitapların, teknoloji kullanımının ve ekran başında geçirilecek zamanın verimli bir örneği olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir (Tekbaş, 2022). Böylece zenginleştirilmiş bir okuma deneyimi sayesinde, çocukların kitaplarla bağ kurması ve okuma becerilerinin geliştirilmesi desteklenebilecektir. Bu bağlamda; araştırma kapsamında, dijital kitaplara çocukların gözünden bakılarak, söz konusu olumlu ve olumsuz özelliklerin gelişimsel bakış açısıyla tartışılması planlanmaktadır.

Yöntem

1. Araştırmanın Modeli ve Çalışma Grubu

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden, bireylerin görüşlerini ve deneyimlerini açıklamak amacıyla tercih edilen, olgu bilim (fenomenoloji) kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Örneklem seçiminde; amaçlı örnekleme yöntemlerinden, kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021; Maxwell, 1996; Patton, 1990; Öztürk & Can, 2013). İlçe merkezinde bulunan bir bağımsız anaokulunda eğitim-öğretime devam eden 4-5 yaş sınıfındaki öğrenciler, örneklem grubunu oluşturmuştur. İlgili sınıflarda bulunan toplam öğrenci sayısı 99' dur. Araştırma kapsamında toplam 52 öğrenci ile görüşme sağlanmıştır.

2. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi ve Süreci

Araştırma kapsamında veri toplamak için, kurum izni ve etik kurul izinleri alınmıştır. Çalışmada veri toplamak için, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunu hazırlamak için alan yazından, konunun uzmanlarıyla ve ilgili okuldaki öğretmenlerle yapılan görüşmelerden yararlanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği, bireylerin deneyimlerini, bakış açılarını, algılarını ve duygularını belirleyebilme amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Bu araştırmada da, görüşmenin araştırmacıya sunduğu etkileşim, esneklik ve sondalar yoluyla irdeleme özelliklerinden yararlanılarak; öğrencilerin e-kitaplarla ilgili bilgi ve deneyimleri ve bu deneyimle ilgili duygu ve düşünceleri belirlenmiştir. Görüşme öncesinde velilerden yazılı onamları alınmıştır. 52 çocukla yapılan görüşmeler sonunda veriler doyum noktasına ulaştığı için araştırma sonlandırılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021; Maxwell, 1996; Patton, 1990). İki çocuk, sadece üç soruyu cevapladığı ve bunlara da yalnızca evet-hayır şeklinde cevap verdiği için araştırma dışında bırakılmış; bulgular 50 çocuk üzerinden analiz edilmiştir.

Verileri analiz etmek için, nitel araştırma veri analizi yöntemlerinden olan "içerik analizi" kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Elde edilen veriler, benzerliklerine göre belirli kavramlar etrafında kodlanarak temalar doğrultusunda sınıflandırılmış, alt kategoriler oluşturulmuş, kodlar ve temalar organize edilmiş, alıntılara yer verilerek bulgular betimsel olarak açıklanmış ve araştırmacı tarafından yorumlanmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2021).

3. Araştırmacının Rolü ve Araştırmanın Geçerlik Güvenirliği

Araştırmada veri toplamak için kullanılan değerlendirme formunun son hali, araştırmacının dışında, üç ayrı alan uzmanının görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Rastgele seçilen beş görüşme formundaki veriler, iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı kodlanmıştır. Sonrasında, araştırmacılar arası güvenirlik için aşağıdaki formül kullanılmıştır:

$$\text{Güvenirlik} = \text{Görüş Birliği} / \text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}$$

Sonucun %70'in üzerinde olması halinde, araştırmacılar arasında güvenirliğin sağlandığı kabul edilmektedir (Miles & Huberman, 1994; Miles & Huberman, 2015; Öztürk & Can, 2013). Bu çalışmada da hesaplanan sonuç %94,6 bulunmuş ve veri analizi açısından güvenirlik sağlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırma kapsamında çocuklarla yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular sunulmuştur. İçerik analizi yapılan veriler: “Çocukların e-kitap deneyimini etkileyebilecek okuma kültürüyle ilgili özellikler”, “e-kitap ile ilgili bilgi düzeyleri ve okuma deneyimleri”, “e-kitap okuma süreciyle ilgili duygu, düşünce ve tercihleri” olmak üzere üç tema ve bu temalar altında oluşturulan kategorilerde aktarılmıştır. Tablo 1’de, çocukların sosyodemografik özelliklerine yer verilmiştir. Tablo 2’de, ailede çocukların e-kitap deneyimini etkileyebilecek okuma kültürüyle ilgili özellikler beş kategori altında aktarılmıştır. Tablo 3’te, çocukların e-kitap dinleme durumu özetlenmiştir. Tablo 4’te, çocukların dinlediği/sevdiği e-kitapların isimleri aktarılmıştır. Tablo 5’te, çocukların e-kitap okuma sürecinde duygu ve düşünceleri iki kategori altında toplanmıştır. Tablo 6’da, çocukların okuma kaynağı tercihleri üç kategori altında aktarılmıştır.

Tablo 1: Çocukların Sosyodemografik Özellikleri

Sosyodemografik Özellikler		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	K	25	50
	E	25	50
	Toplam	50	100
Yaş	4 yaş	18	36
	5 yaş	32	64
	Toplam	50	100
Kardeş sayısı	0	16	32
	1	28	56
	2 ve üzeri	6	12
	Toplam	50	100

Araştırmada, eşit sayıda kız ve erkek öğrenciyle görüşülmüştür. Görüşülen öğrencilerin yarısından fazlasının (%56) bir kardeşi vardır ve %64’ü beş yaş sınıfında olan öğrencilerdir.

Tablo 2: Ailede Çocukların E- Kitap Deneyimini Etkileyebilecek Okuma Kültürüyle İlgili Özellikler

Kategoriler	Evet		Hayır		Bilmiyorum/Yanıt yok		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Çocuğun kitap okumayı sevme durumu	50	100	0	0	0	0	50	100
Çocuğun yetişkin tarafından kitap okunmasını sevme durumu	49	98	1	2	0	0	50	100

Okul Öncesi Çocukların E-Kitap Deneyimlerinin İncelenmesi

Ailede kitap okuyan kişilerin varlığı	33	66	12	24	5	10	50	100
Evde kitaplık olma durumu	43	86	7	14	0	0	50	100
Kütüphaneye gitme durumu	34	68	10	20	6	12	50	100

Bu araştırma kapsamında görüşülen çocukların tamamı, kitap okumayı sevdiğini ve %98'i yetişkin tarafından kendisine kitap okunmasını sevdiğini ifade etmiştir. Yetişkin tarafından kitap okuma kategorisi altında oluşturulan alt kategorilerde ise: Çocukların %42'si ona annesinin kitap okumasını sevdiğini (f=21), %28'i hem anne hem de babasının (f=14), %12'si abi-ablaların (f=6) %8'i babasının (f=4) , %8'i teyzesinin (f=4), %2'si (f=1) anneannesinin okumasını sevdiğini belirtmiştir. Bu temadaki son üç kategori olan ailede kitap okuyan kişilerin varlığı, evde kitaplık olması ve çocuğun kütüphane deneyiminin olması gibi çocuğun e-kitaplarla ilgili bilgi ve deneyimini etkileyebilecek, ailedeki okuma kültürü ile ilgili olumlu özelliklerin oranının %65' in üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Yukarıdaki tabloda yer alan alt kategorilere örnek olabilecek cümleler aşağıda aktarılmıştır:

" Ben bir sürü kitap okuyorum. Hiç televizyon bakmıyorum." (4 yaş)

" Annem, ablam, babam okuyor, iyi hissediyorum. Sayfalarında bakıyorum kendi başıma. Evde dünya kadar kitap var." (5 yaş)

" Hem annemi, babamı, hem kitapları çok sevdiğimi düşünüyorum." (5 yaş)

" Annem okuyor, babamın okuyası gelmiyor." (5 yaş)

" Abimle her gece kitap okuyoruz." (4 yaş)

" Kütüphaneye yüz kere gittim." (4 yaş)

" Annemizin okuması duygulandırıyor beni." (5 yaş)

" Annemizin okuması maceralı oluyor. Çok heyecanlı oluyor." (5 yaş)

" Annem çok güzel ve hızlı okuyor, beni güldürüyor." (5 yaş)

" Kendi kendime okumayı çok seviyorum. Öğrenmek için okuyorum." (5 yaş)

" Annemin okuması daha güzel. Benim okumam yazmam yok." (5 yaş)

" Kendi kendime okumak daha güzel." (5 yaş)

" Annemin okuması daha güzel. Kendim okurken sıkılıyorum." (5 yaş)

" Annem çok güzel hikayeler anlatıyor." (5 yaş)

"Konuşsaydı kızardı birazcık kitaplar. Bir daha okuma beni diyor, sinirleniyor." (5 yaş) (Abisi aynı kitabı tekrar tekrar okumak istemediği için çocuğun düşüncesi)

Tablo 3: Çocukların E-Kitap Dinleme Durumu

Kategori:	f	%
E-Kitap Dinleme		

Evet	21	42
Hayır	29	58
Toplam	50	100

Araştırma kapsamında görüşülen çocukların %42'sinin e-kitabın ne olduğunu bildiği ve dinleme/okuma deneyimine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu kategoride konu ile ilgili verilen yanıtlardan örnekler aşağıda aktarılmıştır:

" Her akşam bir tane dinliyorum." (5 yaş)

" Telefonda açıyorum." (5 yaş)

" Kendisi konuşuyor, elinde tutuyorsun konuşuyor." (5 yaş)

" Kendisi okuyor, kendim telefonda açıyorum." (4 yaş)

"Annemin telefonunda bir şey var. Kendi kendine okuyabiliyor. Hatta durdurup devamını biz okuyabiliyoruz." (5 yaş)

" Her akşam bir tane dinliyorum babamın bilgisayarından." (5 yaş)

"Benim var. Başında ortasında aşağısında düğme var. Resimler var. Tablette istediğin resme basıyorsun oradan hikaye okuyor." (5 yaş)

" Duydum. Rafadan tayfa dinlerdim. Sesisni açıyorsun. Aslanı dinledim." (5 yaş)

" Reklamlarda duyuyorum. Çok güzel bişey. Biz kendimiz okumayınca daha güzel oluyor, yorulmuyoruz." (5 yaş)

" Reklamlarda görmüştüm." (5 yaş)

" Reklamlarda görüyorum her zaman, biliyorum." (5 yaş)

" Televizyonda duyuyorum. Bir amca söylüyordu. Konuşan kitapların hepsini görmeye gelebilirdin diyordu." (4 yaş)

" Duydum, reklamlarda çıkıyor. Aslında telefonda da olur." (5 yaş)

Tablo 4: Çocukların Dinlediği / Sevdiği E- Kitaplar

Kategori:	f	%
E-Kitap İsimleri		
Rafadan Tayfa	4	20
Örümcek Adam	3	15
Hayvan Hikayeleri	3	15
Elsa	1	5
Nasrettin Hoca	1	5
Maşa ile Koca Ayı	1	5
Heidi	1	5
Kırmızı Başlıklı Kız	1	5
Tarla Faresi	1	5

Okul Öncesi Çocukların E-Kitap Deneyimlerinin İncelenmesi

Pamuk Prenses	1	5
Mickey Mouse	1	5
TRT çocuk hikayeleri	2	10
Toplam	20	100

Bu kategoride yer alan e-kitap isimleri, Tablo 3'te aktarılan e-kitap dinlediğini ifade eden çocuklar tarafından cevaplanmıştır. Çocuklardan biri kitabın ismini hatırlamadığını ifade etmiş, diğer dört çocuk ta “kedi, aslan, tavşan hikayeleri” dinlediğini belirtmiş ve yukarıda (Tablo 4) hayvan hikayeleri alt kategorisi olarak aktarılmıştır. Çocuklara bu kitaplardaki en sevdiği kahramanlar sorulduğunda, yanıtlar üç alt kategoride toplanmıştır: Hayvan karakterler (ayı, tavşan, aslan, kedi, inek, keçi, öküz), insan karakterler (öğretmen, çocuk, Rafadan Tayfa kitabında Akın karakteri, TRT çocuk hikayesi kahramanları Pırıl, Nazlı, Ada) ve fantastik karakterler (kurt adam, kungfu ayı ve ayağını vurduğunda yangın çıkaran kahraman-Havk). Çocukların dinlediği e-kitaplarla ilgili örnek cümleler aşağıda aktarılmıştır:

“TRT çocuk hikayelerini dinlemeyi seviyorum.” (5 yaş)

“Pamuk prenses kitabını seviyorum. Abim bana çocuk kahvesi yapıyor ve içe içe kitap dinliyoruz, sonra uyuyoruz.” (4 yaş)

Tablo 5: Çocukların E-Kitap Okuma Sürecinde Duygu ve Düşünceleri

Kategori:	Tek Başına		Yetişkin Eşliğinde	
Duygu/Düşünce	f	%	f	%
İyi /güzel /çok iyi /çok güzel	42	95,4	16	50
Mutlu	1	2,3	4	12,5
Gıdıklama/ hoşlanma	0	0	2	6,3
Muhteşem	0	0	1	3,1
Maceralı	0	0	1	3,1
Eğlenceli	0	0	2	6,3
Korku	0	0	1	3,1
Biraz sıkıcı	1	2,3	0	0
Zihin açıcı	0	0	3	9,3
Uyku getirici/rahatlatıcı	0	0	2	6,3
Toplam	44	100	32	100

*Bazı çocuklar “bir” den fazla duygu ifade etmiştir.

Bu kategoride yer alan bulgular, Tablo 3'te aktarılan e-kitap dinlediğini ifade eden çocuklar tarafından cevaplanmıştır. Çocukların e-kitap okuma sürecinde duygu ve düşünceleri "tek başına okurken" ve "yetişkin eşliğinde okurken" hissettiği duygular ve düşünceler olmak üzere iki alt kategoride toplanmıştır. Çocukların yetişkin eşliğinde okuma ile ilgili ifade ettiği duygu çeşitliliğinin daha fazla olduğu; buna karşın tek başına okuma esnasında hissettiği duyguyu ifade etme oranının nicelik olarak tek başına okumada daha fazla (f=44) olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında bu alt kategoriler belirlenirken, literatürde kabul gören altı temel duygu ile sınırlandırılmamış, çocukların yanıtları ifade ettikleri haliyle sınıflandırılarak alt kategoriler oluşturulmuştur. İfade edilen duygulardan sadece ikisinin (korku, sıkıcı) olumsuz kategoride olduğu, diğerlerinin olumlu ve destekleyici duygular olduğu belirlenmiştir. Yukarıdaki tabloda verilen duygu ve düşüncelere örnek olabilecek cümlelerden örnekler aşağıda aktarılmıştır:

" Çok güzel duygu, annem beni duygulandırıyor; çok güzel dinliyoruz." (5 yaş)

" Çok güzel ben bir sürü kitap okuyorum." (4 yaş)

" Çok mutlu oluyorum ve zihnim daha yükseliyor kitap okumak her gün bizim kafamızı güçlendirir ve daha güçlü şeyleri görebiliriz." (4 yaş)

" Zihnim çalışıyor ve ödevlerimi hemen yapıyorum." (4 yaş)

" Çok iyi hissediyorum hemen uyuyorum." (5 yaş)

" Muhteşem, annemle okurken maceralı oluyor." (5 yaş)

" Eğlenceli, geceleri okumak güzel." (5 yaş)

" Güzel, bazen de kötü hissedebiliyorum, korkabiliyorum." (5 yaş.)

" Güzel, ama biraz sıkıcı, çünkü bazı kitaplar uzun oluyor." (5 yaş)

Tablo 6: Çocukların Okuma Kaynağı Tercihleri

Kategori	f	%
E-kitap dinleme	5	23,8
Yetişkinin kitap okuması	11	52,4
İkisi de (e-kitap ve yetişkinin okuması)	5	23,8
Toplam	21	100

Bu kategoride yer alan bulgular, Tablo 3'te aktarılan e-kitap dinlediğini ifade eden çocuklar tarafından cevaplanmıştır. Çocukların %23,8'i tablet, telefon ya da bilgisayardan kitap/masal dinlemenin; %52,4'ü bir yetişkinin ona kitap okumasının daha eğlenceli/güzel olduğunu; %23,8'i de her ikisinin de güzel olduğunu belirtmiştir. Bu kategorideki bulgulara örnek cümleler aşağıda aktarılmıştır:

" Annemin bana kitap okuması daha güzel." (5 yaş)

" Birinin kitap okuması güzel; anneminki , öyle istiyorum." (4 yaş)

" Annemin okuması, çünkü annemi seviyorum." (5 yaş)

"Tabletten dinlemek, masal bittiğinde bilmeceler çıkıyor ve ben hepsini cevaplıyorum. Oyunlar da çıkıyor, o yüzden daha çok seviyorum." (4 yaş)

" Abimin okuması, çünkü orda sonunda çok komik şeyler olabiliyor, bilmecelerde var." (4 yaş)

" Bana göre ikisi de güzel. İkisini de seviyorum." (5 yaş)

" Anne babanın okuması, resim görmek için." (5 yaş)

" İkisi de güzel. İyi şeyler oluyor ve dinleyebiliyorum." (5 yaş)

" Tabletteki güzel, çok güzel hikayeler anlatıyor." (5 yaş)

" Sabahları annem işe gittiği için annemin sesini birdaha duyamıyorum. O yüzden annemin okuması çok güzel." (5 yaş)

" Telefondaki güzel, benim en sevdiğim karakterler var." (5 yaş)

"Anne babamızın okuması daha güzel. Onları daha çok seviyorum. Bazen kardeşimi uyuttuğu için sesli kitaptan dinliyorum." (5 yaş)

Tartışma

Bu çalışmanın amacı, gelişen teknolojiyle birlikte çocuk edebiyatı dünyasında yerini alan e-kitapların okul öncesi çocukların dünyasındaki yerini, onların konuyla ilgili tercihlerini, duygu ve düşüncelerini ortaya koymak; gelişim üzerindeki etkisini tartışmaktır.

Bu çalışma kapsamında görüşülen okul öncesi çocukların %64'ü 5 yaş, % 36'sı 4 yaş çocuklardan oluşmaktadır (Tablo1). Çocuklarda kitap sevgisi doğuştan itibaren kazandırılması gereken bir özellik olduğu için, aile ortamında kitap okuma kültürü ile ilgili özellikler, çocuğun da kitaplarla kurduğu bağı etkileyecektir. Bu özelliklerin çocukların e-kitaplarla ilgili bilgi, deneyim ve tercihlerini de etkileyebileceği hipotezinden yola çıkılarak; araştırma kapsamında konuyla ilgili temel özellikler sorgulanmıştır. Bu araştırma kapsamında görüşülen çocukların tamamı kitap okumayı sevdiğini ve %98'i yetişkin tarafından kendisine kitap okunmasını sevdiğini ifade etmiştir. Türkiye' de 3-10 yaş arasındaki çocuklarla yapılan bir araştırmada da, çocukların kitap okumayı sevme oranı %80 olarak bulunmuştur (Sabri Ülker Vakfı, 2023). 5-7 yaş çocuklarla yapılan bir araştırmada çocukların düzenli olarak kitap okuma ve keyif alma oranı %36 bulunmuştur (Collins, 2025). Farklı sonuçların, çocuğun mikro ve makro çevresiyle ilgili birçok değişkenin ve sunulan fırsatların kitaplarla kurduğu bağı etkilemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda, ailede kitap okuyan kişilerin varlığı, evde kitaplık olması ve çocuğun kütüphane deneyiminin olması gibi çocuğun e-kitaplarla ilgili bilgi ve deneyimini etkileyebilecek ailedeki okuma kültürü ile ilgili olumlu özelliklerin oranının %65'in üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bu sonucun çocukların kitap okumayı sevme oranının yüksek olması üzerinde olumlu etkisi olabileceği düşünülmektedir. Yapılan bir araştırmada da, ebeveynlerin okuma yazma alışkanlıkları, okuma kültürü, ebeveyn-çocuk okuryazarlığı ile çocuk okuryazarlığı ve çocukların okumaya olan ilgileri

arasında pozitif ilişki olduğu bulunmuştur (Weigel vd., 2006). Bu araştırma sonucuyla da bulguların uyumlu olduğu düşünülmektedir (Tablo 2).

Bu çalışma kapsamında görüşülen okul öncesi çocukların %42'sinin e-kitabın ne olduğunu bildiği ve dinleme/okuma deneyimine sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 3). 2000'den fazla ebeveynin çevrimiçi katılımıyla gerçekleştirilen bir araştırmada, ebeveynlerin %29'u çocuklarının haftada birkaç kez veya daha sık e-kitap dinlediğini belirtmiştir. Ayrıca, ebeveynlerin %88'i çocuklarının e-kitapları ara sıra kendi başlarına da kullandığını ifade etmiştir (Kucirkova & Littleton, 2016). Türkiye'de yapılan bir araştırmada okul öncesi çocukların e-kitap dinleme oranının %70 olduğu, en çok telefon ve tablet aracılığıyla dinlendiği ve "YouTube" uygulamasının, kitap dinlemede en çok kullanılan platform olduğu belirlenmiştir. Çocukların farklı ses tonlamaları ve vurgulamaları ile kitap okunmasını sevmesi, e-kitapları bu oranlarda tercih etmelerinde önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir (Sabri Ülker Vakfı, 2023). 0-8 yaş arası çocukların e-kitapla geçirdiği sürenin belirlendiği bir araştırmada, bu süre 3 dakika olarak belirlenmiş; aynı sürenin basılı kitaplar için 26 dakika olduğu belirlenmiştir (Rideout, 2017).

Araştırma sonucunda, çocukların tamamına yakınının e-kitap okuma sürecinde hem tek başına dinleme hem de yetişkinle birlikte dinleme sürecinde olumlu duygular hissettiği belirlenmiştir (Tablo 4). Okul öncesi çocuklarla yapılan başka bir araştırmada da, çocukların %80'i kitap okurken hislerini olumlu duygular içeren ifadelerle anlatmışlardır. Olumlu duygularını ifade ederken, daha çok: "sevinçli", "komik", "keyifli", "eğlenceli" ve "heyecanlı" gibi ifadelerden yararlanmışlardır. Heyecan duygusunu, "kendisini kitabın içindeymiş gibi" hissettiğini belirterek, olumsuz duyguları "kötü", "üzgün", "sıkıntılı" ifadeleriyle tanımlamışlardır (Çakmak & Koç, 2015). Bu araştırmada da, e-kitap okuma süreciyle ilgili, çocukların %2,3'ü "biraz sıkıcı" ve %3,1'i "korku" ifadelerini kullanmışlardır. Bu sonucun yanlış kitap seçimleriyle, etkileşimli kitap okumada yetişkinin okuma sürecine olumlu katkı verip verememe özelliğiyle ya da sürenin çocuğun ilgi ve dikkat süresinin üzerinde tutulmasıyla ilgili olabileceği düşünülmektedir.

Bir araştırmada, okul öncesinde e-kitap dinlerken, basılı kitaplara oranla çocukların hikayeyi anlama ve sorulan sorulara cevap verebilme oranının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Aydın & Ekinci-Çelikpazu, 2019). Okul öncesi çocuklarla yapılan başka bir araştırmada da, e-kitapların çocukların dikkat ve anlama özelliği açısından destekleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Arslan-Arı & Arı, 2021). Kitap okumanın küçük çocuklarda beyin aktivasyonlarındaki olumlu etkileri üzerine araştırma sonuçları da mevcuttur (Işıtan vd., 2020; Raikes vd., 2006). Bu araştırmada da, çocuklar e-kitap okumayla ilgili düşüncelerini aktarırken: "Zihnim açılıyor/kafam güçleniyor, ödevlerimi daha kolay yapıyorum" ifadelerini kullanmıştır.

Araştırma sonucunda, çocukların %23,8'inin tablet, telefon ya da bilgisayardan kitap / masal dinlemenin; %52,4'ü bir yetişkinin ona kitap okumasının daha eğlenceli / güzel olduğunu; %23,8'i de her ikisinin de güzel olduğunu düşündüğü belirlenmiştir. Yapılan bir araştırmada, çocukların %88'inin e-kitapları tek başına okuduğu saptanmıştır (Kucirkova & Littleton, 2016). Okul öncesi çocuklarla yapılan başka bir araştırmada da, çocukların tek başına kitap okuma oranı %41 olarak belirlenmiştir. Çocukların bunu tercih etme oranının yüksek olması, kitapları eğlence ve oyun aracı olarak görmesiyle açıklanabilir. Bu da okuma alışkanlığının, kitaplarla kurduğu bağın

ve kitap sevgisinin gelişmesi açısından olumlu bir özellik şeklinde yorumlanabilir (Çakmak & Koç, 2015). Yapılan bir çalışmada, çocuğun e-kitap okuma tercihinin seçilen cihazla da (tablet, telefon, bilgisayar vb.) ilgisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Farklı dijital cihazların ve dokunmatik özelliklerinin çocukların etkileşim biçimlerini etkilediği ve bazılarının çocukların ilgisini daha çok çektiği bu araştırma sonuçları arasındadır (Roskos vd., 2015). Bu sonucun da, çocuğun tek başına okuma ve yetişkinle okuma tercihlerini de etkileyebileceği düşünülmektedir. Ülkemizde konu ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda, ebeveynlerin çocuklarına çok fazla kitap okumadıkları, ebeveynlerin öğrenim düzeyi arttıkça çocukları ile geçirdiği zamanın daha çok akademik becerilerini destekleme yönünde olduğu bulunmuştur (Işıtan vd., 2020).

Sonuç

Bu çalışmanın amacı, e-kitapların, okul öncesi çocukların dünyasındaki yerini, onların konuyla ilgili tercihlerini, duygu ve düşüncelerini ortaya koymak ve konuyu gelişimsel olarak değerlendirmektir. Araştırma sonucunda görüşülen 4-5 yaş çocukların % 42'sinin e-kitabın ne olduğunu bildiği ve dinleme/okuma deneyimine sahip olduğu; çocukların tamamına yakınının e-kitap okuma sürecinde hem tek başına hem de yetişkinle birlikte okuma sürecinde olumlu duygular hissettiği; çocukların %23,8'inin tablet, telefon ya da bilgisayardan kitap okumayı/ dinlemeyi; %52,4'ünün bir yetişkinin ona kitap okumasını, %23,8'inin de her ikisini de tercih ettiği belirlenmiştir.

Yukarıda aktarılan araştırma sonuçlarında da görüldüğü gibi, okul öncesi çocukların e-kitap kullanımı ve bu kitaplara olan ilgisi üzerine yapılan araştırmalara genel olarak bakıldığında ulaşılan veriler, bu yaş grubundaki çocukların dijital kitaplarla etkileşimde bulunduğunu, e-kitaplara erişimin arttığını ve bu kitapların çocukların okuma alışkanlıklarını ve okuma motivasyonunu olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir. Ancak, üzerinde durulması gereken çok önemli bir nokta vardır ki; e-kitapların etkili bir şekilde kullanılabilmesi, çocuklar için yararlı edebi ürünler olabilmesi için okuma sürecinde ebeveynlerin ve eğitimcilerin, kitabın dijitalleştirilme sürecinde de alan uzmanlarının rehberliği önemlidir. E-kitaplar da, tıpkı basılı kitaplar gibi, çocuk kitabının taşınması gereken özellikler dikkate alınarak, çocuk kitabı yazarları, çocuk gelişimciler, eğitimciler, illüstratörler, görsel tasarımcılar gibi alan uzmanlarından destek alınarak oluşturulmalıdır.

Sonuç olarak; özellikle çocukların henüz okuma yazma bilmediği okul öncesi dönem için, e-kitapların, teknoloji kullanımının ve ekran başında geçirilecek zamanın verimli bir örneği olarak değerlendirilebileceği; çocuklara her iki kitap türünün kazanımlarından yararlanmayı sağlayan bir deneyim sunmanın; gelişimsel olarak yararlı bir yaklaşım olabileceği düşünülmektedir. Böylece zenginleştirilmiş bir okuma deneyimi sayesinde, çocuklara kitaplarla bağ kurma ve okuma becerilerini geliştirme fırsatı sunulabilecektir. Konu ile ilgili daha büyük gruplarla ve farklı sosyoekonomik düzeydeki çocuklarla, ailelerin de dahil edildiği çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

Akyüz, E. (2023). Bir okuma deneyimi olarak elektronik çocuk kitapları. Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı 1, 785-801. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1342303>

- Amerikan Pediatri Akademisi (AAP). (2016). Medya ve genç zihinler. *Pediatric*, 138 (5), e20162591. <https://doi.org/10.1542/peds.2016-2591>
- Anameriç, H. ve Rukancı, F. (2003). E-kitap teknolojisi ve kullanımı [E-book technology and its use]. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(2), 147-166. <http://www.tk.org.tr/index.php/tk/article/view/218>
- Arslan-Arı, I. ve Arı, F. (2021). E-kitaplardaki görsel ipuçlarının okul öncesi çocukların görsel dikkati, kelime tanıma ve kavrama becerileri üzerindeki etkisi: Bir göz izleme çalışması. *Eğitimde Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 54 (5), 800-814. <https://doi.org/10.1080/15391523.2021.1938763>
- Aydın, M. S., ve Ekinçi-Çelikpazu, E. (2019). Okul öncesi 5-6 yaş grubu öğrencilerinin bireysel olarak ve grupla dinledikleri klasik ve dijital hikâyeleri anlama düzeyleri üzerine bir inceleme. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 7(4), 242-266. <https://doi.org/10.29228/ijlet.39835>
- Bilgin, S., ve Arıcı, A. F. (2021). Çağdaş çocuk edebiyatı eserlerinde teknolojinin sunuluş biçimleri [Ways of presenting technology in contemporary children's literature]. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(2), 522-543. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkegitimdergisi/issue/66454/1027>
- Bozkurt Yükücü, Ş. İzoglu Tok, A. ve Bencik Kangal, S. (2019). Çocuk edebiyatının geldiği son nokta: Okul öncesi dönem resimli e-kitaplara gelişimsel bir bakış [The current situation of children's literature: A Developmental overview of the preschool picture e-books]. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 139-164. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967201931122>
- Bus, AG, Takacs, ZK & Kegel, CA (2014). Affordances and limitations of electronic storybooks for young childrens emergent literacy. *Developmental Review*, 35, 79-97. <http://dx.doi.org/10.1016/j.dr.2014.12.004>
- Cambridge Dictionary (2018). Definition of E-Book Erişim adresi: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/e-book>
- Collins, H. (2025). Children's reading habits in the UK: 2012-2025 trends. TheErişim adresi: <https://collins.co.uk/blogs/the-book-squad-blog/>
- Horowitz-Kraus, T., Hutton, J., Philean, K. J. & Holland, S. K. (2017). Better maternal reading fluency is related to stronger functional connectivity in future reading networks in preschool children. *San Francisco: Cognitive Neuroscience Society*, 121, 17-23. DOI: 10.1016/j.bandc.2018.01.003
- Işıtan, S., Saçkes, M., ve Biber, K. (2020). Erken Okuryazarlık Becerilerinin Ev Ortamında Desteklenmesi [Supporting Children's Early Literacy Development at Home], *Yaşadıkça Eğitim*, 34(2), 284-298. <https://doi.org/10.33308/26674874.2020342154>
- İmal, M., ve Çetingöz, D. (2024). Etkileşimli Kitap Okuma Etkinliklerinin Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Becerilerine Etkisi [The Effect of Interactive Book Reading Activities on Preschool Children's Social Skills]. *Başkent Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 1-20. <https://doi.org/10.53441/baebd.1523951>
- Kirişçigil Doğan, F. (2012). Okul Öncesi Dönemde Masal Öğretiminde İnsancıl (Hümanist) Ve Teknolojik (E-Kitap) Yöntemlerinin Karşılaştırılması [Comparison of humanistic and technological (e-book) methods in teaching story tales in preschool period] (Tez Numarası:311793) [Yüksek Lisans tezi, Konya, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. <https://acikerisim.erbakan.edu.tr/items/f9148102-032a-457c-abfa-ee57908a4b02>

- Korat, O. (2010). Reading electronic books as a support for vocabulary, story comprehension and word reading in kindergarten and first grade. *Computers & Education*, 55 (1), 24-31. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2009.11.014>
- Kucirkova, N., & Littleton, K. (2016). The digital reading habits of children: A survey of parental attitudes and practices in relation to children's reading for pleasure with print and digital books. <https://www.researchgate.net/profile/Natalia-Kucirkova/publication/299563417>
- Lauricella, A. R., Barr, R., & Calvert, S. L. (2014). Parent-child interactions during traditional and computer storybook reading for children aged 3 to 5 years. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 35(3), 241-248. [https://doi.org/10.1016/j.appdev.2014.01.003:contentReference\[oaicite:14\]{index=14}](https://doi.org/10.1016/j.appdev.2014.01.003:contentReference[oaicite:14]{index=14})
- Linebarger, D. L., & Piotrowski, J. T. (2009). Tv as storyteller: How exposure to television narratives impacts at-risk preschoolers' story knowledge and narrative skills. *British Journal of Developmental Psychology*, 27(1), 47-69. <https://doi.org/10.1348/026151008X400445>
- López-Escribano, C., Valverde-Montesino, S., & García-Ortega, V. (2021). The impact of e-book reading on young children's emergent literacy skills: an analytical review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(12), 6510. <https://doi.org/10.3390/ijerph18126510>
- Maxwell, J. (1996). Qualitative research design: An interactive approach. *California: SAGE Publications*.
- Miles, M. & Huberman, A. (2015). Qualitative Data Analysis. *Sage Publications*.
- Moody, AK, Justice, LM ve Cabell, SQ (2010). Electronic versus traditional storybooks: Relative influence on preschool children's engagement and communication. *Journal of Early Childhood Literacy*, 10 (3), 294-313. DOI:10.1177/1468798410372162
- Nagelhout, R. (2023). Using E-Books to Get Young Readers Talking. <https://www.gse.harvard.edu/ideas/usable-knowledge/23/10/using-e-books-get-young-readers-talking> internet sitesinden 15.06.2025 tarihinde alınmıştır.
- Neumann, MM (2014). "Ev okuryazarlığı ortamında e-kitaplar ve iPad'ler: Okul öncesi çocukların yeni ortaya çıkan okuryazarlığı üzerindeki etkisi." *Erken Çocukluk Araştırma Dergisi*, 29 (1), 24-35.
- Neumann, MM (2016). "Küçük çocukların okuma yazma öğrenimi için dokunmatik ekranlı tablet kullanımı: Literatür taraması. *British Journal of Educational Technology*, 47(3), 455-467. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2016.02.013>
- Kucirkova, N. (2024). Digital Books Shouldn't Count As Screen Time. *Scientific American*. <https://www.scientificamerican.com/article/digital-books-shouldnt-count-as-screen-time/> İnternet sitesinden 15.06.2025 tarihinde alınmıştır.
- Öztürk, E., ve Can, I (2013). İlköğretim 5.sınıf öğrencilerinin elektronik kitap okumaya ilişkin görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171(171), 137-153. <https://doi.org/10.20296/tsad.06731>.
- Patton, M. (2002). *Qual Eval Res Methods*. (3) Sage publications.
- Rideout, V. (2017). The Common Sense Census: Media Use by Kids Age Zero to Eight. Common Sense Media Research Study. <https://doi.org/10.3886/ICPSR37491.v2>

- Roskos, K., Burstein, K., Shang, Y., & Gray, E. (2015). Young Children's Engagement With E-Books at School: Does Device Matter? *Sage Open*, 5(1), 1-9. <https://doi.org/10.1177/2158244015577664ResearchGate>
- Pektaş Turgut, Ö. (2018). Çocuklara yönelik etkileşimli e-kitap uygulamaları. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (21), 205-221. <https://doi.org/10.18603/sanatvetasarim.435664>.
- Raikes, H., Pan, B. A., Luz, G., Tamis-Lemonda, C. S., Brooke-Gunn, J., Constantine, J. & Rodriguez, E. T. (2006). Mother-child bookreading in low-income families: Correlates and outcomes during the first three years of life. *Child Development*, 77(4), 924-953. doi:10.1111/j.1467-8624.2006.00911.x.
- Sabri Ülker Vakfı, (2023). Türkiye çocuk kitabı okuma alışkanlıkları araştırması. Erişim adresi: <https://www.sabriulkerfoundation.org/tr/>
- Sénéchal, M. & LeFevre, JA (2002) Parental involvement in the development of children's reading skill: a five- year longitudinal study. *Child Dev.*, 73 (2), 445-460. DOI: 10.1111/1467-8624.00417
- Takacs, ZK, Swart, EK & Bus, AG (2015). Benefits and pitfalls of multimedia and interactive features in technology-enhanced storybooks: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 85(4), 698-739. <https://doi.org/10.3102/0034654314566989>
- Tanrıverdi, B. (2021). Artırılmış gerçeklik teknolojisi ile desteklenmiş kitap okumanın okul öncesi dönem çocuklarının dinleme ve konuşma becerilerine etkisi. [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. <https://gcris.pau.edu.tr/handle/11499/39001>
- Tekbaş, Ş. (2022). *Technology in early childhood education: Electronic books for improving students' literacy skills* [Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. <https://open.metu.edu.tr/handle/11511/96528>
- Wang, L. (2020). A book interaction scheme to enhance children's reading experience. *Frontiers in Psychology*, 11, 2155. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.02155>
- Weigel, D. J., Martin, S. S. & Bennett, K. K. (2006). Contributions of the home literacy environment to preschool aged children's emerging literacy and language skills. *Early Child Development and Care*, 176(3-4), 357-378. doi:10.1080/03004430500063747
- Zucker, TA, Moody, AK & McKenna, MC (2009). The effects of electronic books on pre-kindergarten-to-grade 5 students' literacy and language outcomes: A research synthesis. *Journal Of Educational Computing Research*, 40(1), 47-87. <https://doi.org/10.2190/EC.40.1.c>
- Yasacı, S. (2019). *Türkiye'de dijitalleşme bağlamında okuma alışkanlıklarının gelişimi: Sesli Kitaplar örneği* [Development of reading habits in digitization context in Turkey: Sample of sound books] (Tez numarası: 565676) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldız Taşdemir, C., ve Ata Doğan, S. (2023). Çocuklar için bir e-kitap uygulaması: TRT çocuk kitaplık. *Türk Kütüphaneciliği*, 37(1), 29-50. <https://doi.org/10.24146/tk.1132369>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (12. Baskı). Ankara Seçkin Yayıncılık.